

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФАНЛАР
АКАДЕМИЯСИ МИНТАҚАВИЙ БЎЛИМИ
ХОРАЗМ МАЪМУН АКАДЕМИЯСИ**

ХОРАЗМ МАЪМУН АКАДЕМИЯСИ АХБОРОТНОМАСИ

Ахборотнома ОАК Раёсатининг 2016-йил 29-декабрдаги 223/4-сон қарори билан биология, қишлоқ хўжалиги, тарих, иқтисодиёт, филология ва архитектура фанлари бўйича докторлик диссертациялари асосий илмий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган

**2022-4-2
Вестник Хорезмской академии Маъмуна
Издается с 2006 года**

Хива-2022

Бош муҳаррир:*Абдуллаев Икрам Искандарович, б.ф.д., проф.***Бош муҳаррир ўринбосари:***Ҳасанов Шодлик Бекпўлатович, к.ф.н., к.и.х.***Таҳрир ҳайати:**

<i>Абдуллаев Икрам Искандарович, б.ф.д., проф.</i>	<i>Садуллаев Азимбой, ф-м.ф.д., акад.</i>
<i>Абдуллаев Баҳром Исмоилов, ф-м.ф.д.</i>	<i>Салаев Санъатбек Комилов, и.ф.д., проф.</i>
<i>Абдуллаев Равшан Бабажонович, тиб.ф.д., проф.</i>	<i>Сапарбаева Гуландам Машариповна, ф.ф.ф.д.</i>
<i>Абдуҳалимов Баҳром Абдурахимович, т.ф.д., проф.</i>	<i>Сапаров Каландар Абдуллаевич, б.ф.д., проф.</i>
<i>Аимбетов Нагмет Каллиев, и.ф.д., акад.</i>	<i>Сирожов Ойбек Очилов, с.ф.д., проф.</i>
<i>Бабаджанов Хушнут, ф.ф.н., проф.</i>	<i>Сотилов Гойипназар, қ/х.ф.д., проф.</i>
<i>Бекчанов Даврон Жуманазарович, к.ф.д.</i>	<i>Тожибаев Комилжон Шаробитдинов, б.ф.д., академик</i>
<i>Буриев Хасан Чутбаевич, б.ф.д., проф.</i>	<i>Холлиев Аскар Эргашевич, б.ф.д., проф.</i>
<i>Давлетов Санжар Ражабович, тар.ф.д.</i>	<i>Холматов Бахтиёр Рустамович, б.ф.д.</i>
<i>Дурдиева Гавҳар Салаевна, арх.ф.д.</i>	<i>Чўпонов Отаназар Отожонович, ф.ф.д., доц.</i>
<i>Дўсчанов Бахтиёр, тиб.ф.д., проф.</i>	<i>Шакарбоев Эркин Бердикулович, б.ф.д., проф.</i>
<i>Ибрагимов Бахтиёр Тўлаганович, к.ф.д., акад.</i>	<i>Эрматова Жамила Исмаиловна, ф.ф.н., доц.</i>
<i>Жуманиёзов Зоҳид Отабоевич, ф.ф.н., доц.</i>	<i>Эшчанов Рузумбой Абдуллаевич, б.ф.д., доц.</i>
<i>Кадирова Шахноза Абдухалиловна, к.ф.д., проф.</i>	<i>Ўразбоев Ғайрат Ўразалиевич, ф-м.ф.д.</i>
<i>Қутлиев Учқун Отобоевич, ф-м.ф.д.</i>	<i>Ўрозбоев Абдулла Дурдиевич, ф.ф.д.</i>
<i>Ламерс Жон, қ/х.ф.д., проф.</i>	<i>Ҳажиева Мақсуда Султоновна, фал.ф.д.</i>
<i>Майкл С. Энжел, б.ф.д., проф.</i>	<i>Ҳасанов Шодлик Бекпўлатович, к.ф.н., к.и.х.</i>
<i>Мирзаев Сирожиддин Зайниевич, ф-м.ф.д., проф.</i>	<i>Худайберганаева Дурдона Сидиқовна, ф.ф.д., проф.</i>
<i>Рахимов Раҳим Атажанович, т.ф.д., проф.</i>	
<i>Рашидов Негмурод Элмуродович, б.ф.н., доц.</i>	
<i>Рўзиев Рашид Юсупович, тиб.ф.д., проф.</i>	
<i>Рўзметов Бахтияр, и.ф.д., проф.</i>	

Хоразм Маъмун академияси ахборотномаси: илмий журнал.-№4-1 (88), Хоразм Маъмун академияси, 2022 й. – 330 б. – Босма нашрнинг электрон варианты - <http://mamun.uz/uz/page/56>

ISSN 2091-573 X

Муассис: Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси минтақавий бўлими – Хоразм Маъмун академияси

Rahmatullayeva N.E. Lingvokulturologiya – tilshunoslikning yangi yo‘nalishi	138
Sabirova Z. Globallashuv hodisasi va adabiy tafakkur	139
Saidova H.H. Turkiy mifologiyada ko‘k tangri dini va uning bosh ilohi tangri obrazi	142
Sayfullayev B.D. Development of bilateral political relations between Uzbekistan and India	144
To‘raeva B.B. Badiiy makon konsepsiyasining struktur-semantik mohiyati	146
Tolibova N.N. History of the study of english phraseological units	150
Turayeva X. Ethel Lilian Voynichning inqilobchi qahramon obrazlar yaratishdagi mahorati	153
Valiyeva N.A. Xitoy tili frazeologik birliklarida “tinchlik” subkonsepti	155
Xalimova N.A. XX asr o‘zbek hikoya va qissalarining ingliz tiliga tarjimalarida badiiy mahorat masalalari	158
Xusinova Sh.X. The notion of nicknames are as an anthroponomical unit in onomastics of the uzbek language	161
Абдуллаева Н., Рахмонова Ф. Сонетда образ намоён бўлиши	163
Акбарова М., Кадымова Д.Р. Художественный мир Н.В. Гоголя – родник русской прозаической литературы	165
Артикова З.З. Хитой тилида 把 “bǎ” жамловчи ном ҳисоб сўзининг ривожланиши, эволюцияси	168
Вахитов Ю.С. Поэтические маски Николая Олейникова	171
Гафуров Б.З. Формы глагола как важный компонент в рекламном тексте медицинских услуг и фармацевтических продуктов	173
Гафурова Н.И. Курилишга оид термин ва таржима қилиш масаласига оид	176
Даниева М.Дж. Матн мундарижасида жамланадиган ахборотларни шакллантиришда сўз бирикмаларининг улуши	178
Зарипова Р. Эркин Вохидовнинг таржимонлик маҳорати	181
Исмоилова Ш., Усманова Н.К. Литературная сказка - это жанр авторского фантастического литературного произведения	185
Курбанова М.М. “Гекльберри Финн саргузаштлари” романидаги сюжет ва конфликт ҳақида баъзи мулоҳазалар	190
Муминов М.Т., Нархожаева Н.А. Лингвокультурологический аспект русских и узбекских сказок	193
Олимова Х.В. Сўзларнинг грамматик хусусиятларини аниқлашда таснифий белгиларининг аҳамияти	195
Орипова Г.М., Юнусалиева Г.А. Мустақиллик даври лирикасидаги шаклий-мазмуний янгиланишлар	197
Ражабов Ф. Бўрон Бек Аслон ижодида инсонпарварлик ғояларининг ифодаланиши	200
Расулова Г.К. Айрис Мёрдокнинг «Тузоқда» романида сюжет ва унинг бадий-эстетик функциялари	203
Рахимов З.А. “Кўхна дунё” романида бадий нутқ ва қаҳрамон талқини	206
Рахманова А.Х. Особенности исламской цивилизации в рецепции Бунина	208
Рофеева Ш.Д. Понятие “знание” в семантике английских и узбекских фразеологизмов	211
Рустамова Г.Б. Халқ достонларида дарахтлар билан алоқадор образларнинг семантик серкирралиги	213
Ўрозбоев А., Раҳманов Р. Хоразм Маъмун академияси электрон кутубхонаси: яратиш ва ишлаш тамойиллари	216
Усманова С.С. Бадий адабиётда психологизм етакчи тасвир усули сифатида	221
Файзиханова Л.А. Эстетические взгляды Н.Г.Чернышевского	224
Хайдаров И.Т. Суғурта терминларининг шаклланишида синтактик муносабатлар	228
Шербекова Г.Я. Никоҳ тўйи қўшиқларида келин ва куёв образларининг бадий тавсифланиши	232
Эшгўхтарова Б.Б. Инглиз ва ўзбек тилларида “head/бош” концептини ифода этувчи фразеологик бирикларнинг уникал хусусиятлари	235
Ярашова Н. Болалар адабиётда маъно қўчишининг лингвокогнитив аспекти	238
ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ	
Abdunazarova I.M. Interactive technologies in teaching English language	242
Adilova F.O. Tyutoring faoliyati va o'qituvchining faoliyati, guruh raxbari o'rtasidagi farq	243
Akhmedova A.A. Psychological factors in foreign language teaching	246
Amirqulov J.Ch. Futbol o'yinida hujum turlari va qo'llanilishi	248
Atabaeva N.Dj. The ways of increasing students' motivation in learning the English language	250
Azizova M.A. Teaching listening in ESP classes	252
Begizova M. Creative-organizational model of professional training of the future teachers	254
Boltaeva D.B. Developing intercultural communication competence in students	256
Dehqonova S. Pedagogical approach in educating youth on the basis of spiritual heritage	259
Ergashev M., Baxromova A. Teaching vocabulary in gifted preschool children through non-traditional methods	261
Ergashev M., Mahkamova M. The role of children's literature in learning languages	262
Isaqova Z., Ikramova M., Bo'tayev A. Texnologiya fani o'qituvchisining o'quv jarayonidagi ta'sirchanligi va kasbkorlik sifatlari	264
Ismailova R., Kulijanov U., Khabibrahmanova D. Modern methods in teaching foreign languages	266
Kattaboeva D.K. Language learner's autonomy in english language learning process	270
Khudoykulova U.A. Innovative approaches to teaching Russian	272
Kushmatova D.E., Khakimova H.Kh. Postulates for a healthy lifestyle in Abu Ali Ibn Sina's canon of medicine	273
Makulov Sh.Z. Involving students in sports clubs in higher education institutions	275
Mamatov Sh.N. Rivojlangan shaxsni shakllantirishda jismoniy madaniyat va sportning ijtimoiy ahamiyati	276

REFERENCES:

1. Coonin. A.V Some questions of English phraseology. English-Russian phraseological dictionary. M., 1955. 1455 p.
2. Coonin A.V. English phraseology (theoretical course). M., 1970. 344 p.
3. Coonin A.V. Phraseological variance and structural synonymy in modern English // Problems of phraseology and the tasks of its study in higher and secondary schools. Vologda, 1967.1229 p.
4. Coonin A.V. Phraseology of modern English. M., 1972.345 p.
5. Shansky N.M. Phraseology of the modern Russian language: Textbook for universities. 3rd ed. rev. and add. M.: Higher school. 1985.160 p.
6. Vinogradov V.V. On the main types of phraseological units in the Russian language // Academician A. A. Shakhmatov. M.-L., 1974 pp. 21-28
7. Vinogradov V.V. The main types of lexical meanings of the word // Questions of linguistics. 1953. pp. 90-130

UO'K 81-13

ETHEL LILIAN VOYNICHNING INQILOBCHI QAHRAMON OBRAZLAR YARATISHDAGI MAHORATI

X.Turayeva, o'qituvchi, BuxDUPI, Buxoro

Annotatsiya. Maqolada E.L.Voynich asarlarida ayol xarakterining tasviri yoritilgan bo'lib, adabiyot va uning talqini keng tadqiqot sohasi bo'lib, adabiyot fanida tajriba va ilmiy ma'lumotga ega bo'lgan havaskor kitobxon uchun ham individual idrok masalasi sifatida berilgan.

Kalit so'zlar: Ayol obrazi, romanlar, voqealar, qahramon, tahlil, shaxs, jamiyat.

Аннотация. В статье описывается образ женщины в произведениях Е.Л. Войнич, который представляет собой широкое поле исследований в области литературы и его интерпретации и представляется как вопрос индивидуального восприятия для читателя-любителя, обладающего опытом и научными знаниями в области литература.

Ключевые слова: Женский образ, романы, события, главный герой, анализ, личность, общество.

Abstract. The article describes the character of a woman in the works of E.L. Voynich, which is a wide field of research in literature and its interpretation, and is presented as an issue of individual perception for the amateur reader with experience and scientific knowledge in the field of literature.

Keywords: Female image, novels, events, protagonist, analysis, personality, society.

Kirish:XIX asr oxiri - XX asr boshlari Angliya adabiyoti tarixidagi eng realistik davr hisoblanadi. Bu davr yozuvchilari hayot va borliq qiyinchiliklarini ochib berishga har tomonlama harakat qildilar.

Bunga e'tibor qaratish XIX-XX asrlarning atoqli arbobi Ethel Lilian Voynichning tarjimai holi va ijodiy merosini ko'zdan kechirishning o'ta muhim ma'nosi — hayoti Buyuk Britaniya, Rossiya, Ukraina bilan chambarchas bog'liq bo'lgan iste'dodli britaniyalik yozuvchi, tarjimon, bastakor sifatida tanilgan [1].

E. Voynichga bag'ishlangan adabiy manbalarga ko'ra bir paytlar I.Katarskiy aytganidek, adib nomi haqida g'alati sukunat syujeti yaratilgan.

Sobiq rus davrida E. Voynich tarjimai holi va ijodiy merosining ayrim jihatlari I. Nusinov, Ya. Kirpichev, S. Marvich, T. Shumakova, V. Polek izlanishlarida uchratish mumkin. Afsuski, bu olimlarning aksariyat tahlillari o'sha davr ijtimoiy holatiga mos bo'lgan o'ziga xos ma'naviy identifikatsiyalar bilan cheklangan. Keyingi paytlarda E.Voynichning adabiy ijodida hamdardlik ko'proq rus tadqiqotchilari N.Ignatieva, T.Dudina, A.Mironov va boshqalar tomonidan namoyon bo'lmoqda [2]. Yuqorida zikr etilgan mualliflarning ilmiy tahlili romanlarning adabiy o'ziga xosligini aniqlashga qaratilgan bo'lib, mazmunini o'rganishni deyarli e'tibordan chetda qoldiradi.

Biz yozuvchining "So'na", "Oyoq kiyimingni yech", "Uzilgan do'stlik" romanlarida o'z qahramonlarini yaratishdagi yuksak mahorati va romanlarini eng yaxshi merosga aylantirish uchun ular bilan qanday tasvirlash va manipulyatsiya qilishga uringanini tahlil qilamiz.

Adabiy dunyoda inqilob va vatanparvarlik mavzusi ko'tarilgan asarni topish qiyin. Bu mavzular Ethel Voynich asarlarida doimo diqqat markazida bo'lgan. Ingliz adabiyoti tarixiga oid fundamental asarlar va ma'lumotnomalarning aksariyatida yozuvchi haqida biror eslatma ham yo'q. Uning romanlari, g'ayrioddiy, qiziqarli mavzudagi hikoyalari, hayotiyiligi, dadilligi, muallifning o'ziga xos uslubini tanlaganligi, g'ayrioddiy so'z boyligidan keng foydalanishi uning asarlarinig o'ziga xos xususiyatidir.

Uning asarlarida o'quvchi voqealar sodir bo'layotgan o'sha dunyo vakiliga aylanadi. Ayollarning jamiyatdagi, ayniqsa XIX asrdagi roli mavzusi ayniqsa, E.L.Voynichning "So'na", "Uzilgan do'stlik" va "Oyoq kiyimingni yech" romanlarida yaqqol ochib berilgan. Ayol sifatida Ethel Lilian Voynich o'zi yashagan davrdagi ayollarning eng yaxshi va unchalik ko'rinmas fazilatlarini ko'rsatishni istaydi. Ayollar, odatda zaifa sifatida tasvirlangan va ular salbiy xususiyatlar bilan tasvirlangan.

19-asr jamiyatidagi ayol roli mavzusi ayniqsa Voynich romanlarida ochib berilgan. Ayol bo'lib, u o'zi yashagan davrlarda ayolning eng yaxshi va ko'rinadigan fazilatlarini ko'rsatishni xohladi. Ayol xarakterining tasviri E.L.Voynichning "So'na", "Uzilgan do'stlik", "Oyoq kiyimingni yech" asarlarida ham namoyon bo'ladi.

E. L. Voynichning "Oyoq kiyimingni yech" romanidan biri. Bosh qahramon Beatris aqlli ayol sifatida tasvirlangan. Ijtimoiy bosimga (onasi tomonidan qo'yilgan) turmush o'rtoq tanlash va barcha ayollar uchun qaror qilingan hayotni boshqarishga qaramay, u o'zi xohlagan narsaga o'z yo'lini tanlashga qaror qildi. U o'z hayot yo'lini tanlash uchun tashqi kurashga kirishadi. Butun asar qahramonning yagona xususiyati uning qat'iyatliligidir va bu adabiyotga feministik yondashuvning aniq xususiyatlaridan biridir.

"So'na" romani 1833 yil revolyutsion voqealar bilan boshlanadi. O'sha davrda Italiyaning turli qismlarida qurolli qo'zg'olon ko'tarilgan. Avstriya politsiyasi mahalliy hokimiyat tomonidan qo'llab-quvvatlanib, misli ko'rilmagan shafqatsizlik bilan qo'zg'olonni bostiradi. Ayniqsa, keskin kurash keyinchalik, 1848 yilgacha, inqilobiy to'lqin butun G'arbiy Evropa va Italiyani qamrab oldi. 1846 yilda ijtimoiy qo'zg'olonlardan qo'rqib, Papa milliy talablarga javob beradigan ko'rinishga ega bo'ldi va bir qator liberal islohotlarni amalga oshirdi. Roman harakatining ikkinchi va uchinchi qismlari aynan shu kunlarda sodir bo'ladi. E.L.Voynich "Yosh Italiya" ichida yuzaga keladigan qarama-qarshiliklarni ko'rsatadi. "So'na" romanida Jemma, Martini romanining qahramonlari partiyaning eng faol a'zolari bo'lib, ular ikkiyuzlamachi papa islohotlari o'z zolimlarini fosh qilishini va ular bilan jasorat bilan kurashayotganini, boshqalari - mo'tadil - samarasiz iltimoslar va suhbatlar bilan chegaralanganligini tushundilar. Biroq "So'na" romanida Italiyadagi milliy-ozodlik harakatining bu bosqichiga xos bo'lgan xalq qo'zg'olonlari, qurolli qo'zg'olonlar obrazini uchratmaymiz.

Ochig'i, yozuvchi o'z oldiga o'sha davrning tarixiy voqealarini yaratishni maqsad qilib qo'ymagan. "So'na" romanidagi qahramonlarning hech biri haqiqiy tarixiy shaxs emas. Tarixiy shaxslar – Mazzini, Orsini, Renzi nomlari faqat romanda tilga olingan.

Shunisi e'tiborga loyiqki, na zamondoshlari, na kitobxonlar "So'na" romanini tarixiy asar sifatida qabul qilmaydi va albatta, XIX asr o'rtalaridagi Italiya milliy ozodlik harakati tarixi emas, balki kurashga chaqiruvchi inqilobchi obrazi - "So'na" romanining asosiy mazmuni. E.L.Voynich qahramon inqilobiy xarakter obraziga e'tibor qaratdi.

Garchi "So'na" romanning bosh qahramoni bo'lsa-da, yozuvchi hikoyani qahramonning birinchi kunlaridan to oxirgi kunlarigacha butun hayoti bilan aytib bermagan.

Birinchi qism qahramonning bor-yo'g'i bir yil umrini qamrab olgan bo'lsa, ikkinchi va uchinchi qism birgalikda uning hayotining bir yildan ham kamroq vaqtini o'z ichiga oladi. Biz "So'na" hayotining eng og'ir damlarida, uning fe'l-atvori asosan yorqin namoyon bo'lgan eng chuqur to'qnashuvlar soatlarida ko'ramiz.

Biz bilamizki, "So'na" qurolli janglarda bevosita ishtirok etadi, garchi muallif uni jangchi, qo'zg'olon ishtirokchisi sifatida ko'rsatmagan. "So'na" eng katta qahramonligi jangning qiyin qismlarida namoyon bo'ldi, bu erda qahramonlik go'yo tuzoqdan mahrum bo'lgan, jangchi do'stlar yordamidan mahrum bo'lgan va uning yagona quroli mafkura bo'lgan. Muallif o'z xarakterini jandarmlar bilan janglarda tasvirlaydi. Darhaqiqat, harakatlarda faol jangda, har bir kishi qo'llab-quvvatlangan sheriklarini his qiladi va shu bilan birga, jasorat bilan sodir etilgan bir zumda javob beradi, izdoshlarini o'ziga tortadi; yiqilgan jangchi o'z o'rnini egallashini ko'radi, kim o'z bayrog'ini ko'tarib, uni yana olib yurishini ko'radi, qurbonlarning ezgu xotirasi qalbida. Qamoqxonada xuddi shu jasorat ko'rinmas - do'stlardan hech kim bu haqda bilmas edi, lekin haqiqiy inqilobchi, hatto bunday sharoitlarda ham, hech qanday mukofot kutmasdan, o'ziga sodiq qoladi!

Qahramon inqilobchi obrazini yaratish, ozodlik uchun kurash tamoyilini oliy insonparvarlik tamoyili sifatida talqin qilish bilan bir vaqtning o'zida E.L.Voynich katta mahorat bilan din va uning xizmatchilarining muqaddasligi halolini yirtib tashlaydi. U barcha yolg'onlarni, ikkiyuzlamachilikni fosh qiladi, u dinni xalq dushmani deb ta'kidlaydi.

Uning qahramoni hayotidagi barcha burilish nuqtalari din bilan bog'liq.

"Oyoq kiyimingni yech" - bu Voynichning stilistik jihatdan eng nafis va nozik romani bo'lib, u ayolning murakkab xarakterini tasvirlaydi, bu erda ayollar erkaklar ustidan hukmronlik qiladi.

"Uzilgan do'stlik" - "So'na" bilan bir xil qahramonning hayotidan epizod hikoyasi. Voynich o'zining barcha romanlarida haqiqiy shaxs va jamiyatning prototipi bo'lishi mumkin bo'lgan personajlarni o'z ijodidan tashqari bajonidil taqdim etgan.

Ingliz yozuvchisi E.L.Voynichning ijodiy ishlari kitobxonlar hurmatini va adabiyotshunos olimlarning e'tiborini talab qiladi, chunki uning adabiyotga qo'shgan ulkan hissasi haligacha o'rganilmagan va hatto e'tibordan chetda qolmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Interpretation Of Woman Image in Modern Uzbek Literature (Based on Utkir Khashimov's Book "Between Two Doors") K Turaeva, A Zarinabonu - Eurasian Research Bulletin, 2022
2. English Translation of Abdullah Qadiri's Novel "Days Gone by" and Its Reflection Skills F Kabilova, TK Tokhirovna - International Journal on Integrated Education
3. O'tkir Hoshimovning "Dunyoning ishlari" asarida kasallik turlari va ularning lisoniy tavsifi M Baxronova - Центр научных публикаций (buxdu. uz), 2021
4. English translation of Abdullah Qadiri's novel "Days gone by" and its reflection skills X Тураева - Центр научных публикаций (buxdu. uz), 2020
5. Analysis of the protagonists of the novel "Days gone by" X Тураева - Центр научных публикаций (buxdu. uz), 2020
6. Formation and Usage of the Imperative Mood in English T.X. Toxirovna - International Journal on Integrated Education
7. In the work of william shakespeare's 'hamlet' the transfer of the names of the disease in different translations II Mizrabova, MA Baxronova - IEJRD-International Multidisciplinary Journal, 2021
8. Bakhronova, M. A. (2020). Representation of disease names in the literature. ISJ Theoretical & Applied Science, 06 (86), 141-144.
9. O'tkir Hoshimovning "Dunyoning ishlari" asarida kasallik turlari va ularning lisoniy tavsifi M Baxronova - Центр научных публикаций (buxdu. uz), 2021
10. Особенности использования современных технологий в обучении МА Бахронова, ЖЖ Атамурадов - Ученый XXI века, 2017
11. Pulatova M.T. Semantic analysis of the application of military lexical units in the work of Christopher Marlowe "Tamburlaine the Great". International Engineering Journal For Research & Development 6 (TITFL), 16.04.2021, 186-190 pages.
12. Pulatova M.T. The correlation of historical truth and imagination in Christopher Marlowe's tragedy "Tamburlaine the Great". Web of scientist: International scientific research journal. ISSN: 2776-0979 (Volume 2, Issue 12), Dec., 2021, 455-457 pages

UO'K 81.373

XITOIY TILI FRAZEOLOGIK BIRLIKLARIDA "TINCHLIK" SUBKONSEPTI

N.A. Valiyeva, *tayanch doktorant, Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti, Toshkent*

Annotatsiya. *Muvaffaqiyatli hayot yo'li sifatida "baxt" konsepti qadimdan insonlarni qiziqtiradi va u barcha millat uchun madaniyatning ajralmas bir qismi bo'lib xizmat qiladi. Xitoy millati "tinchlik" subkonseptini ifodalovchi frazeologik birliklarni asosan bayram tabriklarida qo'llashadi va ularning komponentlari majoziy ma'no kasb etadi.*

Kalit so'zlar: Kognitiv tilshunoslik, konsept, subkonsept, felisitologiya, konstanta.

Аннотация. Концепт «счастья» как образ жизни издавна интересовал людей и стал неотъемлемой частью культуры всех народов. Китайцы используют фразеологизмы, представляющие субконцепт «мир», в основном в праздничных поздравлениях, а их компоненты имеют переносное значение.

Ключевые слова: Когнитивная лингвистика, концепт, субконцепт, фелитология, константа.

Abstract. The concept of "happiness" as a way of life has long been of interest to people and has become an integral part of the culture of all nations. The Chinese use phraseological units to representing the sub-concept of "peace" mainly at holiday greetings, and its components have a figurative meaning.

Keywords: Cognitive linguistics, concept, subconcept, felicitology, constant.

Kirish. Bugungi iqtisodiy globallashuvga madaniy globallashuv hamrohlik qilmoqda, bu esa turli mamlakatlar madaniyatining bir-biriga kirib kelishining muqarrar tendentsiyasini yaratadi. 1998 yilda YuNESKOning "Jahon madaniyati to'g'risida"gi 1998-yildagi hisoboti shuni ko'rsatdiki, iqtisodiy globallashuv madaniyat rivojiga ulkan va keng ko'lamli ta'sir ko'rsatdi, har xil millatlar madaniyatini o'rganish yetakchi sohaga aylanmoqda. Baxt haqidagi tadqiqotlar 60-yillardan boshlab AQShda keng tus oldi. Amerika va Yevropadagi jamoatchilik fikrini o'rganuvchi tashkilotlari odamlarning baxtiyorligi va qoniqliligi bo'yicha so'rovlar o'tkazdilar, ularning natijalari M.Argyle, X. Cantril, N. Bredbern, A. Kempbell, P. Convers, V. Rogers va boshqalarning "Social Indicators Research" (Ijtimoiy ko'rsatkichlar tadqiqoti), "Personality and Individual Differences" (Shaxs va individual farqlar) va "The Journal of Personality and Social Psychology" (Baxtning psixologik va ijtimoiy psixologik) jurnallarida "baxt" ni o'rganishga bag'ishlangan maqolalar muntazam chop etiladi[9].

Mavzuning dolzarbligi va hozirgi holati. Hozirgi kunda hech kimga sir emaski, butun dunyo bo'ylab Xitoy tili, madaniyati, urf-odati va xatto oshxonasini o'rganish ham urfga kirgan. Turli madaniy elementlar ko'p jihatdan Xitoy madaniyatining xilma-xilligini ko'rsatadi. Qadimdan Xitoy o'ziga ohangrabodek sayyohlarni jalb qilgan, tili, yozuvi, urf-odatlari va madaniyatini qiziqish uyg'otgan. Aynan tili va iyerogliflari o'zgacha bo'lgani sabab bugungi kunga qadar, ham xitoyliklar, ham chet ellik tilshunoslar tomonida ilmiy izlanishlar olib borilmoqda. Xitoy tili "baxt" konseptini o'rganishga bugunga qadar ko'plab